

Beperkte visie of intelligente samenwerking?

Edie Peters

Hoe ziet de rijksoverheid fotografie? Het woord komt in de voorbereidende stukken van de nieuwe Cultuurnota niet voor. Als we kijken naar bestaande geldstromen – via de Mondriaan Stichting en het Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst – ligt de nadruk op het kunstaspect. Fotografie maakt daar maar een zeer beperkt deel van uit, niet meer dan enkele procenten. Gezien het grote belang dat het cultuurbeleid aan behoud van erfgoed stelt, is er wel tot op zekere hoogte aandacht voor fotoarchieven en -collecties. De conclusie ligt voor de hand dat de overheid zich zou moeten herbezinnen op deze inmiddels beperkte visie op de fotografie.

De emancipatie van de fotografie stamt uit de jaren zestig. Eind jaren zeventig, begin jaren tachtig ontstaat er een begin van infrastructuur in Nederland. De rijksoverheid koopt fotografie aan, een erkenning dat fotografie serieuze kunst kan zijn en ook de moeite van het zorgvuldig bewaren waard is.

Begin jaren negentig besluit de regering het Nederlands Foto Instituut en het Nederlands Fotoarchief in Rotterdam te vestigen. Intussen zijn er drie fotomusea bij gekomen: een in Den Haag en twee in Amsterdam (Foam en Huis Marseille). Fotofestivals zijn uitgebreid (Naarden, Noorderlicht) en nieuw opgericht (Breda). En op plekken als De Hallen in Haarlem en de Kunsthal in Rotterdam wordt veel fotografie geëxposeerd.

De stand van zaken in de fotografie in Nederland is dat er inmiddels geooft kan worden na vele jaren van zaaien, maar dat er meer moet gebeuren om voor de toekomst een stabiel product te garanderen. Het is van belang dat in de nieuwe Cultuurnota aandacht wordt besteed aan het brede begrip fotografie, dat het niet slechts wordt beschouwd als onderdeel van de beeldende kunst of onderdeel van het erfgoed. Dat is weliswaar deels een erkenning voor het metier, maar het is gelijk een onwerkelijke inperking. Fotografie is ook journalistiek, hobby, reclame en wezenlijk bestanddeel van de nieuwe media (laten we het kort houden). Allemaal cultureel van belang.

Naast deze herbezinning op het begrip fotografie is er een aantal speerpunten voor nieuw beleid te distilleren. Om te beginnen moet er onderzoek komen naar de staat waarin archieven en collecties zich bevinden, met een inventarisatie van sterke en zwakke plekken, evenals onderzoek naar de behoefte aan en noodzaak van een samenhangend opdrachtenbeleid. Daarnaast is educatie van belang, om mensen meer grip te geven op de zo belangrijke rol van het beeld in de samenleving. Het onderwijs in fotografie dient te verbeteren en zich meer te concentreren op

Edie Peters is publicist, fotoredacteur en samensteller van www.photoq.nl

analyse en verdieping. Bovendien dient er geschiedschrijving te komen die recht doet aan de brede functie die fotografie sinds begin vorige eeuw heeft. Vervolgens moet er meer helderheid komen in de financiering van fotografieprojecten. Voorts is het noodzakelijk voorwaarden te scheppen voor de instellingen om internationale samenwerkingsverbanden aan te gaan. En tot slot is een kenniscentrum in deze tijd van gemakkelijk toegankelijk gemaakte informatie een must, evenals het stimuleren van debat en reflectie in geschrift en in daad.

Musea en festivals moeten de kans krijgen zich verder te ontwikkelen. Het zou goed zijn als daarin een lijn kan worden ontwikkeld die alle partijen deugd doet. Natuurlijk is er al een lijn ingezet door het Nederlands Fotomuseum de beschikking te geven over de revenuen van het Wertheimer-legaat. Daarmee is aangegeven dat deze instelling het centrale punt in de Nederlandse fotografie hoort te zijn.

Het Nederlands fotomuseum kan zich als zodanig gaan ontwikkelen, maar wordt nu nog vaak gezien als 'Rotterdam', als een partij, net als 'Den Haag', 'Amsterdam' of 'Noorderlicht'. Het Nederlands Fotomuseum zal met een duidelijke profilering als kenniscentrum en als expositieruimte een 'meewerkend voorman' moeten zijn. Enerzijds uit op succes voor zichzelf en een standaard neerzettend, anderzijds en gelijktijdig uit op succes voor de andere instellingen, of algemener gezegd: succes voor de Nederlandse fotografie.

Deze verhoudingen vragen om intelligente samenwerking. Niet om beklemmende afspraken te maken, maar om te komen tot een vruchtbaar geheel, waarbij ieder de ruimte heeft om een eigen profiel te ontwikkelen: kiezen voor de inbedding in de brede beeldcultuur, voor engagement en sociale relevantie als bij het museum in Antwerpen, voor hoge bezoekersaantallen, of wellicht nog een andere

variant. Samenwerken in concurrentie. Verspreid over het hele land: in het zuiden, het noorden en de Randstad. Het is een uitdaging, maar als het goed gaat, ontstaat er zo nog meer fotografie, en daarmee nog meer kansen om vast te stellen wat goed is en wat niet. Het zal, mits de infrastructuur meegroeit, de kwaliteit van de Nederlandse fotografie alleen maar ten goede komen.